

ВПЛИВ ВІЙНИ НА ЛІСИ ТА ЗАХОДИ З ЇХНЬОГО ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

*Зібцев С. В.¹, доктор сільськогосподарських наук,
Василишин Р. Д.¹, доктор сільськогосподарських наук,
Миرونюк В. В.¹, доктор сільськогосподарських наук,
Сошенський О. М.¹, кандидат сільськогосподарських наук,
Гуменюк В. В.¹, кандидат сільськогосподарських наук,
Богомолів В. В.², старший науковий співробітник,
Будзинський І. Л.¹, аспірант*

¹Національний університет біоресурсів і природокористування України,

²Український НДІ лісового господарства та агроеліорації

sergiy.zibtsev@nubip.edu.ua

Повномасштабна військова агресія російської федерації негативно вплинула на всі ліси України. Найбільш суттєвий вплив відбувається в зонах бойових дій внаслідок обстрілів, забруднення лісів вибухонебезпечними предметами (ВНП), механічного пошкодження деревостанів та ґрунту, лісових пожеж, зупинки лісового господарства та охорони лісів від пожеж, що призводить до втрати біорізноманіття та продуктивності лісів. У лісах за межами зони бойових дій відбувалась заготівля деревини для національної програми забезпечення населення дровами паливними внаслідок обстрілів енергетичної інфраструктури росією, забезпечення військових потреб у фортифікаційних спорудах та будівництва житла для внутрішньо переміщених осіб.

Співставлення карти територій ДСНС, на які вплинула війна (станом на квітень 2025 р.), та площ лісів всіх відомств свідчить, що у зонах бойових дій знаходиться приблизно 2,2 млн га або 21 % лісів України. Значні площі лісів за межами зон бойових дій постраждали внаслідок обстрілів ракетами та дронами, які спричинювали пожежі.

Починаючи з 24 лютого 2022 р. Регіональний Східноєвропейський центр моніторингу пожеж веде моніторинг всіх ландшафтних пожеж за даними дистанційного зондування Землі. Місця та дати горіння були визначені за допомогою продуктів MODIS/VIIRS на основі теплових аномалій. Ця інформація була використана для відбору знімків Copernicus Sentinel-2 L2A до та після пожежі. Для роботи відбиралися безхмарні супутникові знімки, які

об'єднувалися в медіанні композитні мозаїки. Мозаїка зображень була створена з використанням усіх доступних знімків протягом 14-денного періоду до та після кожної пожежі. Периметри пожеж були візуально окреслені шляхом візуального порівняння мозаїк. Просторова точність периметрів пожеж відповідає даним Sentinel-2 з просторовим розрізненням 20 м. Окреслені периметри пожеж перетиналися з картою земельного покриву, розробленою в українсько-німецькому проєкті SFI. Протягом періоду 02.2022–04.2025 рр. на всій території України відбулося 36235 пожеж загальною площею 2,021 млн га, в тому числі, 197,4 тис. га лісових пожеж, 1,123 тис. га пожеж зафіксовано на землях с.-г. призначення, 682,9 тис. га – на інших землях та 18,2 тис. га – в населених пунктах. Від 71 до 90 % площ всіх пожеж знаходиться у зоні бойових дій.

З екологічної точки зору вплив війни на ліси полягає у зниженні продуктивності лісів, порушенні екосистемних послуг, погіршенні санітарного стану та просторової структури деревостанів, руйнуванні біорізноманіття та накопиченні горючих матеріалів. Зазначені порушення негативно впливають на глобальну кліматорегулюючу функцію, що стимулює зміни клімату. За нашими оцінками викиди парникових газів від пожеж сягнули 48,7 млн т CO₂-екв.

Заходи з відновлення лісів пошкоджених війною в умовах змін клімату повинні включати: 1) розмінування лісів / лісових доріг та картування лісів забруднених ВВП; 2) оцінка всіх видів порушень лісів та біорізноманіття внаслідок війни у зонах бойових дій та по всій Україні за допомогою новітніх технологій, зокрема з використанням технології LIDAR; 3) розробка Стратегії післявоєнного відновлення лісів на принципах сталого управління лісами в межах Зеленого Відновлення України; 4) оптимізація структури землекористування у зонах бойових дій (ліси, природно-заповідний фонд, землі с.-г. призначення, рекреаційні території тощо) на принципах басейнового управління територіями; 5) розробка Національної інтегрованої системи управління ландшафтними пожежами в умовах змін клімату; 6) розробка підзаконних нормативно-правових актів з відновлення лісів на принципах сталого управління лісами; 7) навчання персоналу лісогосподарських підприємств методам відновлення лісів на принципах сталого управління лісами, наближеного до природи лісівництва та охорони біорізноманіття на принципах Лісової Стратегії ЄС (2021).

Міжнародна науково-практична конференція з нагоди 185-річчя ННІ лісового і садово-паркового господарства НУБіП України

ЛІСІВНИЧА ОСВІТА ТА НАУКА В УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

КИЇВ • 5-6 червня
2025

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЛІСОВОГО І
САДОВОПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА**

ТОВАРИСТВО ЛІСІВНИКІВ УКРАЇНИ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

**УЧАСНИКІВ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ЛІСІВНИЧА ОСВІТА ТА НАУКА В
УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ
ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ
УКРАЇНИ»
(5 – 6 червня 2025 року)**

КИЇВ – 2025

Міжнародна науково-практична конференція «ЛІСІВНИЧА ОСВІТА ТА НАУКА В УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ».

Рекомендовано до друку науковою радою НДІ лісівництва та декоративного садівництва Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 9 від 19 травня 2025 р.)

Відповідальні за випуск:

директор НДІ лісівництва та декоративного садівництва,
кандидат сільськогосподарських наук, доцент О.П. Бала

кандидат технічних наук, доцент О.Ю. Горбачова

© Національний університет біоресурсів і природокористування України,
ННІ лісового і садово-паркового господарства,
НДІ лісівництва та декоративного садівництва, 2025